

ECN 122 – definisjoner kap. 9-10 som er relevant for samling 9 (med kommentarer)

[Y.xx] til høyre for hver definisjon viser til likningsnr. i kap Y. Mangler [Y.xx] er definisjonen ikke omtalt i kap. Y. På eksamen bruker vi terminologien/symbolbruken til Steigum (==> tidligere eksamensoppgaver ikke alltid direkte overførbare til dagens kurs basert på Steigum). Noe overlapp med kap 8 (og sentrale begrep derfra relatert til IS/LM er tatt med)

Noen sentrale begrep

Konjunkturkurve

Utvikling av faktisk BNP over tid.

Potensielt BNP

BNP som tilsvarer tilnærma full sysselsetting og kapasitetsutnyttning i en økonomi.

Produksjonsgapet

= faktisk minus potensielt BNP. (se fig. 8.2, s. 427)

Positivt produksjonsgap (høgkonjunktur): full kapasitetsutnyttning i økonomien = press for auka lønninger, ekstra investeringer ==> risiko for høg prisvekst (inflasjon).

Negativt produksjonsgap (lågkonjunktur) : ledig kapasitet i økonomien = arbeidsløyse, fallende investeringer ==> risiko for økonomist resesjon (sterk lågkonjunktur).

Merknad: eksterne sjokk kan føre til ulikevekt i økonomien ==> produksjonsgapet ulik 0.

Finanspolitikk

Bruk av skatter og avgifter til å justere samla etterspørsel (forbruk) i økonomien. Nært knytta mot offentlig sparing.

Vedtas av parlamentet (Norge: Stortinget) i forbindelse med behandling av statsbudsjettet (sein-høst). Justeres i revidert nasjonalbudsjett (medio mai)

Privat sparing

$$S_{priv} = Y - T - C$$

der Y = total inntekt (BNP i makro)

T = samla skatter

C = privat forbruk

Merknad: i boka skrives formelen som $SP = Y - T - C$ [8.3.a]

Offentlig sparing

> 0 :: kontraktiv finanspolitikk (statsbudsjett med overskudd)

$S_{off} = T - G = 0$ :: nøytral finanspolitikk (statsbudsjett i balanse)

< 0 :: ekspansiv finanspolitikk (statsbudsjett med underskudd)

der T = samla skatter

G = offentlig forbruk

Konsumfunksjon

$$C = a + b(Y - T) \quad a \geq 0, 0 < b < 1 \quad \text{Merknad: læreboka skriver formelen som } C = a(Y - T) + b \quad [8.2]$$

her brukes formelen ovafor der

a = nødvendig minimumsforbruk for å overleve ($\Rightarrow a > 0$)

b = marginal konsumtilbøyelighet

$(Y - T)$ = disponibel inntekt

Likevekt planlagt samla forbruk (ønska etterspørsel) og BNP med full kapasitetsutnyttning

Produksjonsgapet **ikke lik** 0 (ulikevekt i økonomien)

Kan justere skatter T eller offentlig forbruk G for å gjenopprette likevekt eller redusere størrelsa på produksjonsgapet.

Likviditetsfella

Negative forventninger hos husholdningene (forbrukerne) fører til at auke i disponibel inntekt $(Y - T)$ ikke fører til vesentlig auke i forbruket fordi folk sparer i stedet.

Finanspolitisk føring: Skattelette (redusert T) fører ikke til vesentlig auka forbruk (under likviditetsfella).

Keynesiansk motkonjunkturpolitikk

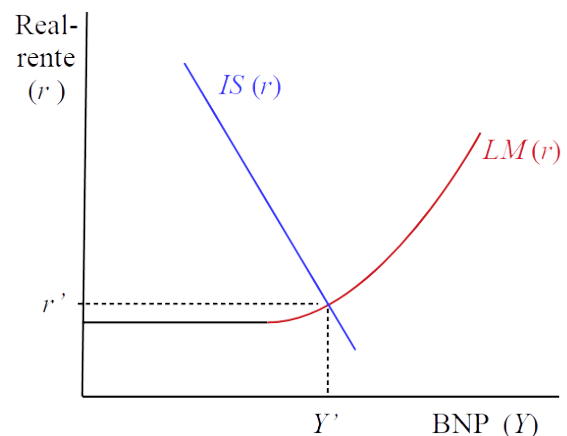
Auka (redusert) offentlig forbruk G for å dempe en lågkonjunktur (høgkonjunktur). Spesielt aktuelt når det er lågkonjunktur (negativt produksjonsgap) under likviditetsfella.

IS-LM rammeverket

Formål: beslutningsstøtte for bruk av penge- eller finanspolitikk. Kryssning av LM- og IS-kurvene gir realrente og BNP i likevekt $\{r', Y'\}$.

IS (investment-savings): Kombinerer kapital- og varemarkedet $\Rightarrow$ framstilling i realrente-BNP rommet. Finanspolitikken skifter IS-kurva inn (kontraktiv fin. pol) eller ut (ekspansiv fin. pol).

LM (liquidity of money): Kombinerer penge- og varemarkedet $\Rightarrow$ framstilling i realrente-BNP rommet (merknad: pengemarkedet i nominelle renter $\Rightarrow$ omgjøre nominal- til realrente). Pengepolitikken skifter LM-kurva inn/ut. Pengepolitikken skifter LM-kurva inn (restriktiv pengepol.) eller ut (ekspansiv pengepol.)

Rentegolv: den heilt flate delen (svart) av LM-kurva som markerer minimumsrenta i en økonomi. Skift av LM-kurva inn/ut viss IS-kurva krysser LM-kurva i den flate delen har ingen effekt.

Merknader:

1. Flat LM-kurve: Likviditetsfella (likviditet ikke følsom for endringer i renta)
2. Vanligvis ser vi på skift i IS- eller LM-kurva som et resultat av økonomisk politikk, men kurvene kan også skifte som følge av endringer i økonomien. Slik må det også være iom at endringer i økonomien kan påvirke både renta og BNP.